

DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2025.4.4>  
УДК 347.6

**Анастасія Олексіївна МОСКАЛЕНКО**  
студентка, Національний Юридичний Університет ім. Ярослава Мудрого  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1602-4026>  
e-mail: [nastya2002moskalenko@gmail.com](mailto:nastya2002moskalenko@gmail.com)

**Марія Вікторівна ХОМЕНКО**  
студентка, Національний Юридичний Університет ім. Ярослава Мудрого  
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-0708-3185>  
e-mail: [ma.v.khomenko@gmail.com](mailto:ma.v.khomenko@gmail.com)

## ЗНАЧЕННЯ ДОБРОСОВІСНОСТІ У ШЛЮБНО-СІМЕЙНИХ ВІДНОСИНАХ

*Статтю присвячено дослідженню принципу добросовісності в шлюбно-сімейних відносинах, його нормативному закріпленню та механізмам реалізації. Виокремлено дві групи правових норм, що забезпечують його дію: положення, які прямо встановлюють вимогу дотримання добросовісності, і норми, що імпліцитно на нього спираються. Проте підкреслено важливість та доцільність визначення змісту цього принципу та його критеріїв судової практики, яка має враховувати різноманітність сфер його застосування для вирішення спорів. Розглянуто застосування цього принципу у врегулюванні майнових і немайнових відносин між подружжям, а також у взаєминах подружжя з іншими членами сім'ї та родичами. З'ясовано, що його застосування сприяє досягненню балансу інтересів учасників сімейних правовідносин і справедливому вирішенню спорів.*

**Ключові слова:** добросовісність, моральні засади, подружжя, права та обов'язки подружжя, принцип, шлюбно-сімейні відносини

### ВСТУП

Сімейні відносини ґрунтуються не лише на правових нормах, а й на моральних цінностях, серед яких добросовісність відіграє особливу роль. Вона не просто визначає межі правомірної поведінки, а й є інструментом досягнення справедливості, допомагаючи уникати зловживань і створюючи передумови для гармонійних взаємин між подружжям, батьками та дітьми.

Враховуючи, що система приватного права України розвивається в руслі європейських правових традицій, важливим орієнтиром для її вдосконалення слугують Принципи, визначення і модельні правила європейського приватного права (DCFR) [1]. Згідно з ними усі дії як фізичних, так і юридичних осіб мають відповідати стандарту добросовісності. До того ж, як зазначено в цих правилах, поведінка, що суперечить раніше висловленим заявам або усталеній практиці однієї зі сторін і на яку інша сторона розумно покладається на власний ризик, визнається недобросовісною та такою, що порушує чесну ділову практику.

Так, що ж відбувається, коли принцип добросовісності ігнорується? Чи може право гарантувати дотримання добросовісності в ситуаціях, де особисті інтереси вступають у конфлікт?

Сучасна правова практика дедалі частіше стикається зі складними випадками, пов'язаними з поділом майна, визначенням опіки над дітьми, виконанням сімейних обов'язків і навіть моральними аспектами поведінки подружжя. Попри те, що принцип добросовісності закріплено у законодавстві України, його реалізація залишається предметом правових дискусій. Для забезпечення стабільності та справедливості у правозастосуванні застосовуються різні доктрини, що формуються як на основі правових норм, так і з урахуванням судової практики та усталених правових підходів.

Доктрина як правове явище виконує важливу роль у розвитку та тлумаченні законодавства, адже вона дає змогу узагальнювати правові позиції, впорядковувати принципи правозастосування та сприяти єдності судової

практики. У сфері сімейного права доктринальні підходи мають особливе значення, оскільки вони допомагають судовим органам вирішувати спірні питання з прав і обов'язків подружжя, регулювання майнових відносин, виконання договірних зобов'язань та інших аспектів сімейного життя.

Тож як суди тлумачать принцип добросовісності? Як визначають добросовісну чи недобросовісну поведінку в сімейних відносинах? Відповіді на ці питання мають не лише теоретичне, а й практичне значення, оскільки вони безпосередньо впливають на стабільність сімейного життя та правову захищеність його учасників.

**МЕТА** статті – проаналізувати принцип добросовісності у шлюбно-сімейних відносинах, його правове закріплення у сімейному праві України та вплив на вирішення сімейних спорів.

### МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Інформаційною базою дослідження є наукові праці вітчизняних учених, нормативно-правові акти України, зокрема Сімейний кодекс України (СКУ) та Цивільний кодекс України (ЦКУ), а також судова практика із застосування принципу добросовісності у сімейних правовідносинах. Методологічну основу дослідження склали загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема аналіз, синтез, системно-структурний та порівняльно-правовий методи. Метод аналізу застосовано для дослідження законодавчих норм та доктринальних підходів до розуміння добросовісності. Метод синтезу дає змогу об'єднати окремі аспекти правового регулювання сімейних відносин у цілісну систему. Системно-структурний метод допомагає визначити місце принципу добросовісності у загальній системі сімейного права, а порівняльно-правовий – порівняти його реалізацію у вирішенні різних видів шлюбно-сімейних спорів.

### РЕЗУЛЬТАТИ

Важливе значення у врегулюванні шлюбно-сімейних відносин мають такі основоположні принципи, як справедливість, добросовісність і розумність. Вони не лише

визначають якість правового регулювання цієї сфери, а й сприяють дотриманню балансу між правами та обов'язками подружжя, батьків і дітей.

У науковій літературі закріпився підхід, згідно з яким добросовісність розглядається як внутрішній критерій, тоді як справедливість і розумність є зовнішніми або об'єктивними критеріями правової якості. На нашу думку, такий поділ є цілком обґрунтованим, адже внутрішня переконаність у необхідності діяти добросовісно часто є вирішальним фактором у забезпеченні справедливості та розумного підходу до правозастосування.

Як зазначає В.Д. Примак, взаємозв'язок між принципом верховенства права, засадами справедливості, розумності та добросовісності, а також людською гідністю як ключовими правовими цінностями характеризується їх тісною інтеграцією. Ми вважаємо, що ця інтеграція має не лише теоретичне, а й практичне значення, оскільки забезпечує стабільність правової системи та створює передумови для її ефективного функціонування. Справедливість є основою для реального утвердження людської гідності, яку, зі свого боку, закріплено як найвищу цінність у демократичному суспільстві. Водночас розумність і добросовісність – це відносно автономні засади правового регулювання, які у взаємодії між собою та з іншими фундаментальними принципами права створюють умови для досягнення справедливості. Важливим аспектом є те, що інституційні та практичні аспекти верховенства права постають механізмом для реалізації зазначених принципів у конкретних правовідносинах [2].

На нашу думку, добросовісність виходить за межі суто правових категорій і має важливий морально-етичний вимір. Як зауважує Н.Ф. Чубоха, добросовісність належить до морально-етичних категорій і має оціночний характер. Дійсно, її зміст складається з двох аспектів: об'єктивного, що передбачає закріплені в правових нормах вимоги до поведінки суб'єкта правовідносин, та суб'єктивного, що охоплює дії особи, які мають відповідати критеріям чесності, правдивості, поваги до прав інших, сумлінного виконання обов'язків і усвідомлення необхідності дотримання певних норм поведінки [3]. Саме цей двоаспектний характер добросовісності робить її настільки важливою для правового регулювання, адже вона поєднує юридичні та етичні вимоги до поведінки осіб.

Л.В. Красицька визначає добросовісність як таку форму поведінки, що передбачає усвідомлення особою своїх дій та їх зіставлення з прийнятими у суспільстві вимогами до соціально корисної поведінки. Ми підтримуємо цю позицію та вважаємо, що добросовісність не обмежується лише правовими приписами. Вона також охоплює загальні моральні уявлення про належну поведінку, що є основою для гармонійного функціонування суспільства. Варто зазначити, що добросовісність не лише запобігає порушенню прав інших осіб, а й дає кожному індивіду змогу реалізовувати власні потреби, не виходячи за межі правового простору [4].

І.А. Діковська наголошує, що реалізація принципу добросовісності можлива завдяки сформованій системі норм, розроблених доктриною та судовою практикою. Ми поділяємо цю думку, оскільки саме завдяки правовій конкретизації добросовісність перестає бути суто абстрактним поняттям і отримує практичне значення у правозастосуванні. Судова практика та доктринальні напрацювання відіграють ключову роль у встановленні спеці-

альних обов'язків і заборон, які розкривають зміст цього принципу та забезпечують його дієвість [5].

Так, добросовісність як моральна категорія формує правові вимоги до поведінки учасників правовідносин, відображаючи їх свідоме оцінювання відповідності власних дій цим вимогам. Ми переконані, що її значення у правозастосуванні важко переоцінити, адже саме завдяки добросовісності забезпечується ефективний баланс між формальним дотриманням закону та його справедливим застосуванням.

Слід зазначити, що принцип добросовісності знаходить своє відображення в положеннях СКУ через запровадження: норм, які передбачають необхідність добросовісної поведінки суб'єктів сімейного права; положень, що встановлюють певні правила поведінки відповідно до вимог добросовісності; норм, які закріплюють презумпцію добросовісності дій учасників сімейних правовідносин; а також положень, що визначають наслідки недобросовісної поведінки, включаючи санкції та інші правові наслідки [6].

Цікаво, що принцип добросовісності реалізується в сімейному праві України кількома способами. До *першої* групи належать норми, які безпосередньо закріплюють вимогу добросовісності, зокрема ч. 9 ст. 7 СКУ [7], а також відповідні положення цивільного законодавства, зокрема ЦКУ (п. 6 ч. 1 ст. 3, ч. 5 ст. 12, ст. 400 тощо) [8], які застосовуються до сімейних правовідносин на підставі ст. 8 СКУ.

До *другої* групи відносяться положення СКУ, що визначають права та обов'язки учасників сімейних правовідносин, імпліцитно спираючись на принцип добросовісності. Цей принцип проявляється у регулюванні як майнових, так і немайнових відносин між подружжям, а також у взаєминах подружжя з іншими членами сім'ї та родичами. Його застосування сприяє досягненню балансу інтересів учасників правовідносин, забезпечує справедливий розподіл прав і обов'язків, що, зі свого боку, зміцнює стабільність сімейних відносин і гарантує ефективний правовий захист їхніх учасників.

Окрему увагу варто звернути на застосування принципу добросовісності у вирішенні майнових спорів подружжя. На нашу думку, майнові спори у сімейних відносинах – це не просто юридичні конфлікти, а своєрідний тест на добросовісність кожного з подружжя. Чому так? Бо, коли справа доходить до користування та розпорядження спільним майном, принцип добросовісності – це реальний механізм для досягнення справедливості.

Пропонуємо почати з того, що законодавство (зокрема, ст. 60 СК України) чітко визначає: майно, набуте подружжям за час шлюбу, належить їм на праві спільної сумісної власності. Але що це означає на практиці? Те, що ніхто не має права одноосібно вирішувати долю спільного майна без урахування інтересів іншого. Однак, як показує судова практика, не всі дотримуються цього правила.

Як не дивно, у разі розірвання шлюбу саме добросовісність або її відсутність стає одним із головних чинників, що впливає на розподіл майна. Коли один із подружжя намагається приховати або відчужити спільне майно без згоди іншого, це не просто неетично, а й прямо суперечить нормам закону (ст. 65 СК України). У таких випадках суди цілком обґрунтовано визнають правочини недійсними. Наприклад, у Постанові Верховного Суду від 26.09.2018 р. у справі № 288/710/16-ц зазначено, що,

якщо один із подружжя уклав договір стосовно спільного майна без згоди другого, такий договір може бути визнаний недійсним. Це можливо, якщо буде доведено, що один з подружжя та контрагент діяли недобросовісно, тобто знали про спільну власність і відсутність згоди іншого з подружжя [9].

У цьому контексті важливу роль відіграє доктрина *venire contra factum proprium* (заборони суперечливої поведінки). Вона полягає у тому, що сторона, яка спочатку поведилася певним способом або давала згоду на певні дії, не може пізніше заперечувати це, якщо інша сторона обґрунтовано покладалася на її попередню поведінку. Це стосується, зокрема, випадків, коли один із подружжя дав згоду на розпорядження спільним майном, а згодом намагається визнати такий правочин недійсним лише через відсутність нотаріального посвідчення.

Наприклад, у Постанові Верховного Суду у справі № 509/2156/19 від 05.12.2024 р. зазначено, що позивачка наполягала на припиненні сімейних відносин із відповідачем ще з 2015 р. у справі про стягнення аліментів, а під час розгляду справи про розірвання шлюбу погоджувалася зі встановленим судом часом припинення шлюбних відносин. Однак у цій справі вона заявила про спільність грошових коштів подружжя, мотивуючи це тим, що шлюбні відносини фактично припинилися наприкінці 2016 р., що суперечило її попередній позиції. Суд, застосувавши доктрину *venire contra factum proprium*, відмовив у задоволенні позовних вимог про поділ грошових коштів [10].

Крім того, у визначенні часток подружжя у спільному майні суд враховує не лише принцип рівності, але й інші фактори, які можуть свідчити про добросовісність або недобросовісність поведінки кожного з подружжя. Наприклад, якщо один із подружжя не здійснював внесків у сімейний бюджет без поважних причин або розтратив спільні кошти на власні потреби, можливе відступлення від принципу рівності часток.

Добросовісність також відіграє роль у визначенні обов'язків подружжя щодо спільних боргів. Як свідчить судова практика, борги, набуті одним із подружжя в інтересах сім'ї, вважаються спільними. Однак, якщо борг взято одним з подружжя без згоди іншого і не використовувався для потреб сім'ї, суд може визнати його особистим, що відповідає принципу добросовісності. Так, у Постанові Верховного Суду від 11.09.2024 р. у справі № 129/1964/18 про поділ боргу в розмірі 1 500 дол. США Суд відмовив у його рівному поділі між подружжям, оскільки позивач не довів, що боргові зобов'язання спрямовано на потреби сім'ї [11].

Але справа не лише в майні. Добросовісність – це ще й про немайнові аспекти. Немайнові спори між подружжям є невід'ємною частиною сімейних правовідносин, оскільки вони стосуються особистих немайнових прав кожного з подружжя, які на відміну від майнових прав не підлягають оцінюванню у грошовому вираженні. На нашу думку, у регулюванні таких спорів принцип добросовісності відіграє ключову роль, оскільки саме він визначає межі належної поведінки кожного з подружжя стосовно реалізації своїх особистих прав та обов'язків.

До особистих немайнових прав подружжя належать права, закріплені у ст. 49-54, 56 СКУ, а також інші права, які визнаються сімейно-правовою доктриною. Наприклад, право на розірвання шлюбу, право на виховання дитини,

право оспорити батьківство (материнство), право надавати згоду на усиновлення тощо. Вирішення спорів, пов'язаних з реалізацією цих прав, нерідко потребує оцінювання поведінки подружжя з погляду принципу добросовісності.

Одним з найбільш поширених немайнових спорів між подружжям є визначення місця проживання дитини після розлучення. Відповідно до принципу добросовісності кожен з батьків має діяти, керуючись найкращими інтересами дитини, а не власними амбіціями чи бажанням помсти іншому з подружжя. Недобросовісною поведінкою в такому разі може бути перешкоджання одному з батьків у спілкуванні з дитиною, маніпуляція дитиною або подання завідомо неправдивих відомостей у суді. Прикладом є Постанова Верховного Суду у справі № 369/7253/23 від 15.01.2025 р., де Суд наголошував, що батьки мають рівні права у вихованні дитини, а встановлення перешкод у спілкуванні одного з батьків з дитиною може розцінюватися як психологічний тиск, що суперечить принципу забезпечення найкращих інтересів дитини [12].

До того ж право на особисту свободу та недоторканність також часто стає предметом немайнових спорів. Принцип добросовісності у таких випадках означає, що жоден з подружжя не має права обмежувати особисту свободу іншого, забороняти зміну місця проживання чи примушувати до спільного проживання після розлучення. Недобросовісною поведінкою тут можуть бути спроби одного з подружжя примусити іншого до повернення в спільне житло або створення штучних перешкод для його вільного пересування.

Важливу роль у немайнових спорах подружжя відіграє добросовісність у реалізації репродуктивних прав. Наприклад, питання штучного запліднення або сурогатного материнства може стати предметом конфлікту між подружжям, особливо якщо один з них змінює свою позицію після початку відповідних медичних процедур. У такому разі суди можуть оцінювати поведінку сторін з погляду їхньої добросовісності – чи було порушено право одного з подружжя на самостійне прийняття рішень з власного репродуктивного здоров'я, чи не введено в оману треті особи (наприклад, сурогатна мати).

І звичайно не варто забувати про суперечки між подружжям та іншими членами родини сім'ї і родичами. Вони є поширеним явищем у сімейних правовідносинах, можуть виникати як у майновій, так і в немайновій сфері та потребують вирішення з урахуванням принципу добросовісності.

У майнових відносинах конфлікти нерідко стосуються права власності, користування спільним майном або розподілу спадщини. Наприклад, після смерті одного з подружжя може виникнути спір між другим з подружжя та іншими спадкоємцями стосовно розподілу майна. Принцип добросовісності у таких випадках означає, що кожен учасник повинен діяти відкрито, чесно та з повагою до прав інших спадкоємців. Недобросовісною поведінкою вважається приховування частини майна, фальсифікація документів або навмисне затягування процедури спадкування.

Важливе значення має принцип добросовісності у випадках, коли один із подружжя проживає разом з родичами (наприклад, у житлі батьків одного з них). Нерідко виникають суперечки стосовно права користування житлом після розірвання шлюбу. Добросовісною поведінкою тут є дотримання інтересів усіх співвласників

житла, а недобросовісною – примусове виселення або створення нестерпних умов проживання для інших мешканців.

У немайнових спорах між подружжям та іншими членами родини сім'ї і родичами принцип добросовісності також відіграє ключову роль. Наприклад, конфлікти можуть виникати між подружжям та родичами стосовно виховання дитини, визначення її місця проживання чи участі в її житті. Часто після розлучення один з подружжя може перешкоджати спілкуванню дитини з бабусею чи дідусем з іншого боку родини. Відповідно до принципу добросовісності будь-які рішення з виховання дитини повинні прийматися в її найкращих інтересах, а не з мотивів помсти чи особистої неприязні.

Ще однією сферою немайнових спорів є виконання моральних обов'язків перед літніми батьками або іншими родичами (ст. 172 СКУ). Часто між подружжям та їхніми сім'ями виникають конфлікти стосовно піклування про старших членів родини. Добросовісна поведінка передбачає рівномірний розподіл обов'язків між подружжям та іншими членами сім'ї, уникнення ухилення від догляду або перекладання відповідальності на одного з членів родини.

### ВИСНОВКИ

Отже, добросовісність у сімейних правовідносинах є не лише моральною категорією, а й важливим юридичним принципом, що визначає межі правомірної поведінки сторін. Її дотримання сприяє гармонізації від-

носин, запобігає зловживанням правами та забезпечує справедливий баланс між особистими й загальними інтересами в сім'ї.

Аналіз правозастосовної практики свідчить, що добросовісність дедалі частіше застосовується судами як ключовий критерій під час вирішення сімейних спорів. Вона відіграє визначальну роль у питаннях поділу майна, визначення місця проживання дітей, виконання батьківських обов'язків і сплати аліментів. Застосування цього принципу дає змогу приймати більш справедливі рішення, враховуючи реальну поведінку сторін, їхні мотиви та добросовісність у виконанні сімейних обов'язків.

Водночас правозастосування принципу добросовісності не є однозначним, що викликає дискусії та потребує подальшого розвитку правових норм і судової практики. Наявність суб'єктивного підходу до його тлумачення може призводити до правової невизначеності та суперечливих рішень.

Так, ефективне застосування принципу добросовісності у вирішенні сімейних спорів потребує комплексного підходу, що включає вдосконалення законодавства, формування єдиної судової практики та підвищення правової культури громадян. Лише за таких умов можливо досягти справедливості, мінімізувати конфлікти та забезпечити правову захищеність усіх учасників сімейних правовідносин.

### Список використаних джерел

1. Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Draft Common Frame of reference (DCFR). Full Edition. Prepared by the Study Group on a European Civil Code and the Research Group on EC Private Law / ed. Christian von Bar, Eric Clive. Munich. 2009.
2. Примак В.Д. Справедливість цивільно-правової відповідальності у співвідношенні з принципами розумності, добросовісності, верховенства права, юридичної рівності та пропорційності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2014. № 24. Т. 2. С. 88.
3. Чубоха Н.Ф. Принцип добросовісності у цивільному праві України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2013. № 2. С. 174.
4. Красицька Л.В. Правові наслідки добросовісної поведінки в сімейних правовідносинах: монографія. Харків, 2019. С. 72.
5. Діковська І.А. Принципи правового регулювання міжнародних приватних договірних зобов'язань. *Юрінком Інтер*. Київ, 2014. С. 273.
6. Чернега В.М. Способи втілення принципу добросовісності в нормах сімейного права України. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 2. С. 80-84. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/2/16.pdf>
7. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 № 2947-III: станом на 19.12.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
8. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV: станом на 10.01.2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
9. Постанова Верховного Суду від 26.09.2018 року в справі № 288/710/16-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/76887527>
10. Постанова Верховного Суду від 05.12.2024 року в справі № 509/2156/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123567773>
11. Постанова Верховного Суду від 11.09.2024 року в справі № 129/1964/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121665374>
12. Постанова Верховного Суду від 15.01.2025 року в справі № 369/7253/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124662705>

### References

1. Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Draft Common Frame of reference (DCFR). Full Edition. Prepared by the Study Group on a European Civil Code and the Research Group on EC Private Law / ed. Christian von Bar, Eric Clive. Munich. 2009.
2. Prymak V.D. Justice of civil liability in relation to the principles of reasonableness, good faith, rule of law, legal equality, and proportionality. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Law Series*. 2014. No. 24. Vol. 2. P. 88. (In Ukrainian).
3. Chubokha N.F. The principle of good faith in the civil law of Ukraine. *Comparative and Analytical Law*. 2013. No. 2. P. 174. (In Ukrainian).
4. Krasnytska L.V. Legal consequences of good faith behavior in family legal relations: monograph. Kharkiv, 2019. P. 72. (In Ukrainian).
5. Dikovska I.A. Principles of legal regulation of international private contractual obligations. *Yurinkom Inter*. Kyiv, 2014. P. 273. (In Ukrainian).
6. Chernega V.M. Ways of implementing the principle of good faith in the norms of family law of Ukraine. *Entrepreneurship, Economy, and Law*. 2017. No. 2. pp. 80-84. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/2/16.pdf> (In Ukrainian).
7. Family Code of Ukraine: Law of Ukraine of 10.01.2002 No. 2947-III: as of 19.12.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (In Ukrainian).

8. Civil Code of Ukraine: Law of Ukraine of 16.01.2003 No. 435-IV: as of 10.01.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (In Ukrainian).
9. Resolution of the Supreme Court of 26.09.2018 in case No. 288/710/16-ts. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/76887527> (In Ukrainian).
10. Resolution of the Supreme Court of 05.12.2024 in case No. 509/2156/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123567773> (In Ukrainian).
11. Resolution of the Supreme Court of 11.09.2024 in case No. 129/1964/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121665374> (In Ukrainian).
12. Resolution of the Supreme Court of 15.01.2025 in case No. 369/7253/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124662705> (In Ukrainian).

**Anastasiia MOSKALENKO**

student, Yaroslav Mudryi National Law University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1602-4026>

e-mail: [nastyia2002moskalenko@gmail.com](mailto:nastyia2002moskalenko@gmail.com)

**Mariia KHOMENKO**

student, Yaroslav Mudryi National Law University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-0708-3185>

e-mail: [ma.v.khomenko@gmail.com](mailto:ma.v.khomenko@gmail.com)

## THE MEANING OF GOOD FAITH IN MARRIAGE AND FAMILY RELATIONS

**Introduction.** Family relations are not only regulated by legal norms but are also deeply rooted in moral values, traditions, and social principles. The concept of good faith plays a fundamental role in ensuring justice, preventing abuse, and fostering harmonious relationships between spouses, parents, and children. However, in practice, conflicts often arise when one of the parties disregards this principle, prioritizing personal interests over fairness and mutual respect.

**The purpose of the paper** is to analyze the principle of good faith in marital and family relations, explore its legal consolidation within Ukrainian family law, and examine its practical application in resolving disputes.

**Results.** The research emphasizes the key role of good faith, fairness, and reasonableness in family law. It explores how this principle influences property division, child custody disputes, and the fulfillment of family obligations. Ukrainian legislation explicitly incorporates the principle of good faith into family law, particularly in cases involving spousal support, division of common property, and parental responsibilities. However, despite the existence of legal provisions, the practical application of this principle remains complex and often requires judicial interpretation. Court decisions demonstrate that violations of good faith can lead to severe legal consequences, including contract annulment, redistribution of property, and even restrictions on parental rights.

**Conclusion.** The principle of good faith serves as a crucial element in maintaining stability and justice in family relations. Its observance ensures fair treatment, reduces conflicts, and safeguards the rights and interests of all family members. Although Ukrainian family law provides a legal basis for enforcing good faith, its practical implementation requires further legislative improvements and judicial refinements.

**Keywords:** good faith, moral principles, spouses, rights and duties of spouses, principle, marital and family relations